

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKЦИИ ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

GOŃCIEK CZĘSTOCHOWSKI

КВІТАМІЦІН

Poświęcony
MIEJSCOW

W teatru

Operna I. Ben
Niepojęci (w k
małpa, Darv
do tydzień zmiana pre

Отпечатанный без предвари-
тельной цензуры № 28 газеты
„Goniec Częstochowski” заглавием
въ себя Мечта и мисль
доставлять по мѣст. въ канцелярію.

Polityczny, Społeczny, Ekonomiczny i Literacki
ABROWSKIEGO * Cena 3 kop.

Kinematograficzne przedstawienie **Zmiana programu**
wczoraj, w niedzielę święta od 3 po poł.
Dziadła II. **Francusko-niemiecko manewry** (z natury);
Zajce (w kol. b. k.); **Zemsta Medora** (kom.); **Człowiek**
za serja operacji sfaw. chirurg. prof. Doyena z Paryża, 5 zdjęć.
I miejsce 50 kop., drugie miejsce 30 kop. Krzesła w łozy po 50 kop. (dale-
jewa i żołnierze placu połow.) Dyrektor B. Zarzecki.

Prog
Od Piątku

- 1) Pełowanie na 18
- 2) Serce dziecka
- 3) deejczyk (szkie z żyć)

1909 r.
H. J. K. P. 1009 r.
125 ul. K. P.
H. J. K. P. 1009 r.
125 ul. K. P.

ZA

łączenie
ręczny (k.)
omaj; 5) Wan
alacz i milut.

y żywe
ACE.

GALA PETER

Pierwsza mleczna czekolada
w świecie.

ZARZĄD
Stow. „Obrona”

zawiadamia Członków Stow., iż **dziś o godz.**
3 po poł. odbędzie się w sali Kupieckiej przy
ul. Mikolajewskiej
Ogólne roczne zebranie
Członków Stowarzyszenia.

Nauka gry

na fortepianie, harmonium, skrzypcach, śpie-
wu solowego i chóralnego w szkołach i to-
warzystwach. harmonii i kontrapunktu udziela
prof. muzyki

Feliks Witeszczyk

w Częstochowie, Al. II № 37, II piętro

Precz z kartami!

Hazard, pod rozmaity postacią, to choro-
ba u nas dawna i zakorzeniona. Duś sobie
uprzytomnić loterie, wyszcigi (totalizator) na-
miętności do gry wszelkiego rodzaju i t. d.
Nawet dobroczynność używa tego środka
ku przynęce; za wszystkich wszelkie rodzajów
hazardu, karciarstwo uważam za najbardziej
niebezpieczny, przedewszystkiem dlatego, że
jest najbardziej rozpowszechnione. Kto dziś
najwięcej gra?
Wszyscy grają: starzy, młodzi, kobiety,
mężczyźni, dzieci. To, co w życiu jest naj-
bardziej rozbieżne, przy zielonym stoleku się
jednoczy. Zielony stolek nie zna pici, wieku,
narodowości. Gra w karty, jakby stworzona jest
dla tych osobników, co sobie nic nie mają do
powiedzenia. Mogą oni godzinami całemi sie-

RESTAURACJA
WACŁAWA ŚWIDERSKIEGO

I-sza Aleja № 7, dom W-go Tomczyka,
ma zaszczyt zawiadomić W. W. gości, że codziennie grywa
Orkiestra CZEŚKA

w występ znakomitego monologisty i kupiecy pana **Jana Tokarskiego.**
Z czem się poleca Szanownej Publiczności. 5-1
Telefonu № 132. Z szacunkiem **Wacław Świdorski.**

Oko-Perlin Dentysta

Teatralna № 13.

przyjmuje codziennie od 10 rano do 1 i od
2 do 6 po połud. Wprawia zęby sztuczne na
złocie bez podniebienia,
oraz przyjmuje niezamierzony od 9 do 10 rano
bezpłatnie.

Lekarz dentysta **Grejniec**

przyjmuje codziennie od 10 rano do 1 i od
2 do 7 po południu.
Choroby zębów i jamy ustne. Plomby. Zęby sztucz-
ne bez podniebienia na kauczuku i w złocie.
I Aleja № 10, dom p. Rajcherowej, gdzie
skład apteczny p. Neufelda, telefon № 108.

Lekarz Dentysta **Artur Broniatowski**

przyjmuje codziennie od 9—1 i od 3—7 po poł.
I Aleja № 8, pierwsze piętro dom p. Rygockiej.
Choroby zębów i jamy ustnej. Plomby. Zęby sztuczne bez
podniebienia na kauczuku i w złocie.

Obecnie najlepsze piwo
Waldszleschen
zaopatrzone wszystkie handie i restauracje

Gawęda tygodniowa.

(Świadło i samwajo — Nasze trzy grzechy. — Zba-
wienna przyszłość. — Ustąpienie Dmowskiego. —
Radość bliższych. — H. K. T. w Częstochowie.
Z dziedziny zoologii.)

Najżywniejszą aktualnością dnia w Czę-
stochowie jest obecnie bez kwestji sprawa o-
wielenia i tramwajów elektrycznych. Dziwić
się oczywiście temu nie można, gdyż światło
lokomocja — to pęta Achillesowa naszego
miasta, od lat wiodą będną do porządku dzien-
nym. Obecnie sprawa doszła do zenitu, jest
wielom okazja rozwiązania jej pomyślnie. lub
odwrotnie. — Stąd zerwały się głosy: be-
et ma le, i zagotowało się jak w
parku w naszym miasteczku.

Sprawa tak doniosła z natury rzeczy
zadostała się na łamy „Gońca” i tu dopie-
raczyna stawać się jasnem wiele rzeczy, któ-
e, gdyby nie obecna e emówienie ich
publicznie, pozostałyby na zawsze tajemnicą
mym. Niektórzy twierdzą bodaj, iż droga pu-
likowania spraw nie rozstrzygniętych (?) w ga-
setach szkodzi im, są to jednak na szczęście
głosy odosobione. Jak dalece przyteczną jest
olemika w sprawach publicznych, o tlić mniéj

narobiliśmy głupstw stosując ją częściej, po-
każe prawdopodobnie przyszłość, dziś zma-
czyć trzeba, że w sprawie elektryczności i
tramwajów ogół trzeźwo myślący i koncesji
najrzsze (jak mówią) zadowoleni są z pole-
miki.

W całej tej sprawie, która należyce roz-
strzygnięta może być tylko przez fachowców,
dają się zauważyć trzy smutne objawy:

1-mo. Lekceważenie, z jakim traktuje
się w Częstochowie sprawy doniosłości pu-
blicznej, mające znaczenie dla przyszłych po-
koleń.

2-do. Brak ludzi fachowych w naradach
nad sprawami o naturze specjalnej (ignoramus
et ignorabimus).

3-to. Bezprzeżytkowa szybkość w wyda-
waniu sądów pod znakami: „Aby dalej, aby
skrócić”.

Powiadają mi: to tylko teraz, przyjdzie
samorząd i będzie inaczej. Daj Boże, ale—nie
podobna temu uwierzyć, gdy widzi się obecną
dyskordję, kompletny rozłam nawet, zaprowi-
ny bądź brakiem odwagi wypowiedzenia v-
tam separatam, bądź poprostu prywatą—panu-
jąca śród wskazanych in spe kierowników na-
wy miejskiej. Ha, być może że to pesymizm,
ale—niestety, coraz częściej słychać złowróż-
ne głosy o tej niedalekiej a tak zbawiennej
przyszłości...

Druga niesłychanie ważną, absorbującą
kraj cały sprawą jest ustąpienie prezesa Koła
polskiego. Nie jestem politykiem, ale z nabo-
żeństwem wczytują się w głosy pro i contra
Dmowskiemu i z tego wszystkiego widzę, że
nieślychanie nieurodzajną jest nasza skiba na-
rodowo polityczna, niepomiernie niewdzięcznym,
chwijnym, niekonsekwentnym nasz naród. Nikt
nie jest prorokiem w własnej ojczyźnie. — afo-
ryzm ten zastosoować można względem Dmow-
skiego. Jakimkolwiek byłby ns swem stano-
wisku zawsze znalazłby wrogich krytyków, jak
każdy człowiek stojący na czele donieśniej in-
stytucji społecznej lub narodowej. Niewdzię-
cznym, chwijnym, niekonsekwentnym „je-
stętemy” dlatego, że tak łatwo pluje na to
dziś, co dopiero wczoraj kreował swoja świę-
tość, swojem bożyszczem. I dlatego niepo-
dobniestwem jest pracować politycznie dla tych
tamów, których psychologję porównać można
do ptymyka świcy. — I dlatego, nie ładmy się,
ani Dmowski, ani X., ani Y., ani Z., ani Y na tem
stanowisku nie zadowolnią wszystkich. Zród nas
będą zawsze nienasani partyjne. — tak jak gu-
biła ojczyznę dziś, poleżą do trumny gdy ożyje.
Jeżeli nie znajdziemy dla wszystkich partji,

RYDZEWSKI i S-ka

Biuro Techniczne w Częstochowie, Teatralna 13.

Polecam Maszyny parowe, lokomobile, silniki gazowe, instalacje elektryczne
na oświetlenia i przenoszenie siły mechanicznej.
Przewodniki i materiały elektryczne stale w znacznych zap-
asach na składzie. Miedź po cenach giełdowych.

Wydawca: p. K. P. 1009 r. 125 ul. K. P. H. J. K. P. 1009 r. 125 ul. K. P. Zakład Artystyczny Rzeźbiarsko-Hamiennarski Kruszyński i Proszowski w Częstochowie.

1233
BIURO
ARCHITEKTONICZNO-BUDOWLANE
Filipczyński, Łopieński i S-ka
Częstochowa, Cerkiewna 7. Telefonu № 150.
 Adres tel. „Filipczyński Częstochowa.”
 Wykonuje wszelkie roboty w zakresie budownictwa wchodzące jako to: Projekty architektoniczne i budowlano-konstrukcyjne oraz prowadzenie robót budowlanych. Sporządzanie i sprawdzanie kosztorysów i rachunków budowlanych, obliczenia statyczne oraz perspektywy à vol d'oiseau. Całkowite przedsiębiorstwa budowlane lub bez oddzieln. mularskie, ciesielskie, stolarskie i t. p.

KANTOR WYNAJMU
Karet na gumach i bez gum,
oraz landa, powozów, bryczek etc.
 W każdym czasie, na godziny, kursa i miesięcznie.
 Po cenach umiarkowanych.
KANTOR ul. Teatralna № 56, telefon № 246.
J. KOSSOWSKI.
 1495—5—3

Nagródzony najwyższą nagrodą — metal złoty i krzyż honorowy na wystawie międzynarodowej w Marsylii w 1908 r. i medalem na wystawie w Rostowie n/D 1908 r.

Uznany za najlepszy.
Środek wzmacniający
włosy i usuwający łupież.
CAPTOLIN
 prow. farmacji **Stanisława Hamburga**
 do nabycia w składzie aptecznym **Aleja II róg Teatralnej**
w Częstochowie.

Skład sukna i kortów
D. ZYSSER
Częstochowa, Aleja I № 2, wejście z nowego rynku
w podwórzu.
 W wielkim wyborze poleca na sezon jesienny i zimowy wszelkie materiały krajowe z najlepszych fabryk oraz angielskie i francuskie. Ceny bardzo przystępne. Polecając się bankowym względem Sz. Publiczności **D. Zysser.**

„Arystokratyna”
 Odznaczona na sesztorocznej wystawie lekarzy i przyrodników we Lwowie medalem złotym i dyplomem.
„Arystokratyna” działa przez swą zawartość węgliku antyseptycznego i oczyszczającego, już po krótkim użyciu — staje się pleć lśniącą białą i nabiera młodocianej świeżości i wdzięku.
 Płegi, zmarszczki, wągrzy, żółte plamy usau **„Arystokratyna”** po kilkorazowym użyciu.
Żądać w składach aptecznych i aptekach.
Główny skład na Królestwo i Cesarstwo w składzie
APTECZNYM
Wawława ORZEL
w Częstochowie, III Aleja № 48.

KRAJOWY

 Potrzebny nawozić do sukoty fabrycznej dwu klasowej. Oferty, kopie atestatu i warunki przysyłać Administracji Gońca sub Nawozić. 174—3—2
 O brany mobilne i inne rzeczy do sprzedania Aleja III m. 71. 162—5—5

Pralnia Chemiczna
Józefy Rydzewskiej
II Aleja № 40.
 Zawiadamia, iż ceny od Nowego Roku zostały znacznie niższe: koszula 10 kop., kołnierz 2 1/2, i 4 kop., kamizelka 20 kop., mankiety 4 kop. Przyjmuje do prania suknie balowe, rękawiczki i t. d. po cenach możliwie niskich.
 Z częścią się polecam Sz. Publiczności.
J Rydzewska.
Sprzedam ofiownę, Stawowa 5 98 15 8
Polecałbi chłopy do zakładu ślusarsko-mechanicznego, Warszawska № 88, Bołk.

Zakład Krawiecki
Fr. BIELECKIEGO
 byłego Krojczego p. J. Najmana.
II Aleja № 24, róg Teatralnej, dom T-wa Pożyczkowo-Oszczednościowego, wejście do sklepu z Teatralnej.
 Przyjmuje wszelkie usługi w ubraniu Mężkie i okrycia Damskie i takowe wykonywa w stylu najnowszym, polecając się Sz. Publiczności.
 56 5 2 Z szacunkiem **Fr. Bielecki.**

Syndyk Ostateczny
upadłości
firmy „Rappaport i Leskiewicz”
 zawiadamia niniejszem, iż na zasadzie art. 492 Kod. Handl. w dniu 29 Słęcznia (11 Lutego) 1909 r., o godzinie 10 zrana, w fabryce upadłej firmy „Rappaport i Leskiewicz” w osadzie Zawiercie piotrkowskiej gub. odbywać się będzie sprzedaż przez publiczną licytację produktów chemicznych jako to: spirytusu metylowego, kreoliny, lyzolu, spirytusu i octu drzewnego, oleju kreozotowego nieoczyszczonego, gliceryny, oliwy, pokosta kreozotowego, soli glauberskiej, mini ołowianej i t. p., oraz różnych artykułów technicznych, także powozu i bryczki. Szczegółowy wykaz wystawionych na sprzedaż przedmiotów przejrzeć można w kancelarii Adwokata Przysięgłego M. Parucha w Warszawie, Marszałkowska 85, od godz. 5—7 po południu oprócz świąt, oraz u Komisarza Sądowego Czubarowskiego w Będzinie. Warszawa, dnia 3 Lutego 1909 r.
 Syndyk ostateczny Adwokat Przysięgły **Maksymilian Baruch.**

DLA KASZLĄCYCH I OSŁABIONYCH
ekstrakt i karmelki
„LELIWA”
 w Warszawie, Zielna 21, Tel. 5954.
Sprzedaż w składach aptecznych i aptekach.

PURGEN
 BAYER
BUDAPESZT
IDEALNY ŚRODEK
PRZECZYSZCZAJĄCY

Originalne pudełka opatrzone są niebieską bandetką z napisem r. syjskim. Cena pud. 65 kop.
Adwokat przysięgły
H. Giegużyński
 z Piotrkowa (dom własny) przyjmuje klientów w Zawierciu, w pokoju przy Restauracji p. Wilożyńskiego w każdą niedzielę od 1 do 2 godziny po południu. 143—8—2

Wielki wybór gotowych garnetów od 2 do 25 rubli
 poleca pracownia garnetów
„JÓZEFY”
 Częstochowa Al. III róg Szkolnej dom p. Wnorowskiej.
 Reparacje, pranie, przefasowywanie itp. 4—1

Zakład Stolarski
JANA BŁASZCZYKOWSKIEGO
 Teatralną № 16 w Częstochowie
 przyjmuje roboty meblowe i budowlane; i gotowe na składzie dywany i tapicerię. Ceny przystępne.
Bezpłatnie
 wysyłamy każdemu canik modny sukienkowy, rękodzielnictwo, płócienne, galanterijnych towarów gotowego ubrania, bielizny i obuwia. Adres: Fabryka A. Kłwman, Łódź № 14. 115—0—4

Do wynajęcia
 od 1 Lipca r. b. mieszkanie szlone na skole, składające się z 3 i 2 pokoi z kuchnią, ul. Fabryczna № 7. 171—3—1

Otworzyłem
SKLEP
z maszynami
 do szycia firmy Pfaff i różnych firm po rb. 40, z gwarancją i bezpłatnym wyuczeniem szycia i haftu. Stary Rynek № 14. **M. Kasztan**
 170 24—1

MASŁO
 ze zjednoczonych Mełtarni parowych
„Naprzód”
 Śmietankowe za funt po 55 k.
 Solone do bułek „ 50
 Solone do potraw I gat. „ 46
 „ II gat. „ 38
 Sery litewskie „ 28
Dość można Szkolna 9 m. 7.
 Skład główny w Warszawie Mokotowska 49, telefon 64.81.
 Poleca masło dla p. p. Kupców po cenach znacznie niższych.

Barzo wiele ilość osób polepszyła swoje zdrowie i zachowuje je przez używanie
PIGULEK PRZECZYSZCZAJĄCYCH
DR. CAUVIN'A
 (PARYZKICH)
 Do nabycia we wszystkich większych aptekach, w PARYŻU, Fawoberg, Saint-Pol 44-49-00

Do wynajęcia
 pojedynczy pokój 10 i 14 ruble miesięcznie, róg Szkolnej i Ciemnej № 21. 155—8—3
Dom w pobliżu stacji i nowobudującego się kościoła, do sprzedania na dogodnych warunkach: Wiadomość w drukarni P. D. Wilkożewskiego w Częstochowie. 173 4—1
Zgłosz karta od parapuortu Adama Morysk, wydana przez fabrykę Czysta-wiankę. Złożyć w Administracji Gońca. 188
Sklep rzemieślny do wynajęcia od 1 kwietnia, ulica Mała № 14. 173-4-2

wystąpien tego pisma. Charakterystyka Wilhelma jest raczej nieprzychylna. „Now. Wr.” sądzi, że „sława” cesarza niemieckiego jest za nadto przesadzona. Znamiennym rysem charakteru cesarza Niemiec, jest ciągła niezgodność impulsów i czynów.

Cesarz Wilhelm, który uważa siebie za człowieka u p t o d a t e, rzeczywiście dowiódł tego tylko w dziedzinie handlu i przemysłu. „Ale... Now. Wr.” — równoległe z przesadzonym modernizmem w dziedzinie przemysłu i techniki, szła zupełnie innego rodzaju działalność polityczna. Nie powinniśmy zapominać, że będąc typowym przedstawicielem idei XX wieku w dziedzinie kultury materialnej, Wilhelm II jednocześnie uosabia ideę oświeconego absolutyzmu w stosunku do polityki i zarządu państwa. Jest on jednym z ostatnich przedstawicieli tych idei, które stanowią w swoim czasie siłę i słabość takich monarchów, jak Ludwik XV, Józef II i Fryderyk-Wilhelm I. Główną ideę „nowożytną” — gnębi bez litości prasa. Walcząc za ideę *Weltverkehr*, to jest wolnej wszechświatowej zamiany produktów materialnej i moralnej kultury, — uważa za możliwe trzymać jednocześnie od dwudziestu lat Europę w więzach militarystyki, gdyż właśnie ona opiera się najbardziej powszechnemu rozbrojeniu. Nakoniec, uznając siłę opinii publicznej, przeprowadza, nie cofając się przed niczem, okrutną politykę wynarodowiania w stosunku do swych poddanych Polaków i podtrzymuje wojujący germanizm w Austrii.

Wszystkie te sprzeczności odbiły się, zdaniem „Now. Wr.”, we wszystkich dziedzinach zarządu państwem, nie wyłączając armii, w sposób niesłychanie pomyślny dla Niemiec.

„Tak wygląda osoba monarchy — kończy „Now. Wr.” — który kieruje obecnie — w Poznaniu i na Bałkanach — okrutnymi atakami na Stowian. Mamy nadzieję, że i ten jego plan nie uda się, jak wiele innych — prawie wszystkie zresztą.”

Trzeba przyznać, że takiej oceny trudno było spodziewać się od organu p. Suworyna. Szczególnie dziwnie wyglądają na szpaltach „Now. Wr.” zarzuty co do antypolskiej polityki i „oświeconego absolutyzmu”. Nic dziwnego, że ministerjalna „Rossija” zwróciła uwagę na artykuł „Now. Wrem.” i udzieliła mu reprymandy, za tego rodzaju brak szacunku względem monarchy zaprzysiężonego państwa. Ten brak szacunku, zdaniem „Rossii” wywoła tylko oburzenie wśród wszystkich Rosjan.

Cyklści w armji.

Rozwój kolarstwa w armiach omawia „Magdeburger Ztg.” w nader ciekawym artykule, pochodzącym prawdopodobnie z pod pióra jakiegoś wojskowego.

Pożytek jaki przynosią cyklści w służbie polowej — pisze autor — uznano już powszechnie. Właściwością oddziałów cyklistów jest szybkość ich poruszeń i wytrzymałość przewyższająca siłę koni i siłę ognia, jednym słowem, nie tylko biorą oni na siebie służbę wywiadowczą, dzięki czemu kawalerja wszystkie swe siły poświęcić może zadaniom, których ona jedna dokonać może, ale nawet dla wielu innych celów są cyklści odpowiedniejsi. Tem się też tłumaczy, że już wkrótce po wprowadzeniu w ogóle roweru do armji, z cyklistów, których początkowo używano wyłącznie tylko do służby ordynansowej, utworzono specjalne oddziały, w celu odpowiedniego bojowego użycia ich w polu.

We Francji, już w grudniu 1896 roku uchwalila Izba deputowanych utworzenie 25 kompanji kolarskich po 200 ludzi każda, jednak ministerstwo wojny zadowolilo się utworzeniem nasamprzód jednej tylko kolarskiej kompanji, a kiedy się ta okazała zupełnie celowii odpowiednią, utworzono w r. 1899 dwie nowe tego rodzaju kompanje. Obecnie jest we Francji 8 kompanji kolarzy liczących tak na stopie wojennej, jak i na stopie pokojowej po 4 oficerów i 120 żołnierzy. Kampanje te przydzielane są pojedynczo do bataljonów strzelców i tylko w roku 1905 podczas manewrów utworzono z nich samolotny bataljon.

Jednak poczynione z bataljonem doświadczeni okazali niepraktyczność tego rodzaju formacji; użycie kompanji okazało się właściwszem. Mimo to jednak w r. 1908 osiągnięto znowu 4 kompanje po 150 ludzi w jeden bataljon, któremu towarzyszył wóz bagażowy. Odległość, jaką kompanje miały do przebycia, wynosiła 500 do 580 kilometrów, zaś marzdzienne wynosił przeciętnie 55 kilometrów. Uzbrojenie francuskich cyklistów wojskowych składa się z karabinu z bagnetem i 1200 nabojami. Prócz tego mają oni przy sobie niekóre narzędzia pionierskie.

Jeszcze dalej postąpiła organizacja cyklistów wojskowych we Włoszech. Istnieje tam 9 kompanji cyklistów i 3 oddziały mniejsze. Każda kompanja II liczy w czasie pokoju 4 oficerów i 6 żołnierzy, w czasie wojny dwa razy tyle.

Żołnierze-cyklści uzbrojeni są w kawalerskie karabinki, które to uzbrojenie zdaje się być nawet właściwsze, niż ciężkie karabiny piechoty. Poza tem, w wozie pakunkowym każdej kompanji, znajdują się we Włoszech również ochotnicze wojskowe oddziały cyklistów, których jest tam obecnie 20. Na pewnej paradzie, ochotniczy oddział florencki wystąpił w sile dwu kompanji, każda po 60 ludzi.

W Belgji istnieje 5 kompanji cyklistów. Przydzielono ich do dywizji kawalerji, a mianowicie do szwadronów wywiadowczych. Anglja, jakkolwiek nie posiada właściwych oddziałów cyklistów, to jednak podczas pokoju stowarzyszenia kolarskie odbywają ćwiczenia wojskowe. Tak naprz. w roku 1906 w New-Forest ćwiczyło się 2 tysiące cyklistów w szeregach.

Handlowe stosunki między Anglią i Rosją.

Petersburski korespondent „Daily News” podaje ciekawe uwagi o stosunkach handlowych Anglii z Rosją.

Błędem byłoby — pisze — mniemanie, że zbliżenie mocarstw wywoła ożywienie stosunków handlowych. Rząd rosyjski widzi głównie finansowanie przedsiębiorstw rosyjskich przez kapitały angielskie, ale nie poruszyły palcem, ażeby dopomóc kupcom angielskim do zbytu towarów. Jest tylko jeden środek skuteczny — zrewidowanie metody postępowania i postaranie się o poparcie rządu brytańskiego. Obroty handlowe Niemiec wzrosły bardzo szybko, a obroty Anglii od lat dwudziestu nie uległy prawie zmianie. W r. 1907 import angielski do Rosji wyniósł 114 milionów rubli — o 16 mil. więcej niż przeciętnie w latach 1885—1899 i o 14 mil. mniej, niż w r. 1900. Tymczasem w tym samym roku Niemcy wwieźli do Rosji towarów za 311 milionów rubli, o 96 mil. więcej, niż w r. 1900, i o 184 mil. więcej, niż w latach 1885—1899. W r. 1907 po raz pierwszy od istnienia Petersburga za przeloga handlowa Anglii musiała ustąpić pierwszeństwa niemieckiej i duńskiej, jej udział w komunikacji handlowej z Petersburgiem zmniejszył się z roku na rok na korzyść Niemiec, Danji, Szwecji i Norwegji.

Niemcy wypierają nas — pisze korespondent — szczybnymi krokami na lądzie i morzu, chociaż jesteśmy od nich w Rosji popularniejsi. Kupcy w Królestwie Polskiem, którzy chcieliby bojkotować przemysł niemiecki, twierdzą, że kupcy angielscy prowadzą swe interesy, jak wielcy panowie. Trzeba ich szukać, gdy Niemiec przynosi im dokładne cenniki z obliczeniem kosztów celných i dostawy do domu i ofiaruje kredyt długoterminowy. Chwila obecna była bardzo dogodna dla poparcia interesów angielskich w Królestwie Polskiem, ale trzeba je prowadzić według zasad współzawodnictwa handlowego, wzorem Niemców. Inaczej nie znajdą kupcy angielscy nabywców. Niemcy wysyłają na miejsce zastępców i przystosowują się do życzeń klientów, anglicy chcą narzucić im swe towary, nie kierując się gustem nabywców, lecz dobrocią towarów. „Obecnie udzielaja firmy angielskie niechętnie kredytu długoterminowego i chcieliby na podstawie do-

kumentów frachtowych otrzymać gotówkę. Jeżeli upierać się będą przy tym systemie, mogą spokojnie wyzbyć się nadziei zawiadnięcia rynkiem rosyjskim i polskim. Najważniejszą jest rzeczą wystanie zastępców, którzyby bezpośrednio pertraktowali z odbiorcami. Należy zwrócić uwagę, że komiwojażerowie, o ile nie mówią po polsku albo po rosyjsku, mogą trudno zrobić w głównych punktach handlowych gruntowną znajomością niemiecką. Po francusku mówią wszędzie w towarzystwach rosyjskich i polskich, ale w stosunkach handlowych ma ten język małe znaczenie.

Werbowanie robotników polskich.

Stwierdzono w kołach bliżej poinformowanych, że w tym roku ze sfer agrarnych niemieckich mniej do biur centralnych nadchodzi zgłoszeń o robotnika rolnego z Królestwa Polskiego lub Galicji, niż to dawniej bywało. „Deutsche Tageszeitung”, organ bundowców niemieckich, zastanawia się nad tym objawem i mniema, że przyczyną tego jest może zmniejszenie się wychodźstwa ludu robotczego z wsi do miast, co by oczywiście błoga napawało nadzieją.

Ludzie się z nadto wszelako nie należy, bo i niepewność położenia mogła tu pewną wywołać reakcję. Stanowisko wyczekujące mogłoby się pomsć, gdyż niemieckie gospodarstwo rolne obecnie już liczyć się musi z konkurencją, którą wytwarzają inne kraje co do zapotrzebowania robotnika — „z wielkiego rezerwuaru słońskiego”. Jeżeli więc inne kraje uoblegną w tym względzie niemieckich gospodarzy, wtedy nastać może dla nich dotkliwa strata i żal po niewczasie.

Wszelkie pozory przemawiają radto sztem, że wzmagają się ruch wychodźczy do Ameryki. Stacje wychodźstwa zagranicznego, mianowicie pograniczne galicyjskie, przepelnione są teraz już wychodźcami. O ruchu robotników zdają też sprawę biura niemieckiej centrali robotników rolnych, urządzone w różnych miejscowościach na granicy prusko-polskiej. Ci robotnicy jednakże nie zamierzają jechać do morza, lecz dopytują się o kontrakty w stacjach niemieckich. „Centrale” życzeń robotników na razie z powodu powściągliwości agrarjuszków niemieckich, zadowolnić nie mogą. Ze tego więc powodu nawetże pomieniony organ biurowy jaknajprędzej zgłosili się ze swym zapotrzebowaniem.

„Dziennik Poznański” zaznacza, że Niemcy z niemałym zainteresowaniem śledzą ruch wychodźczy polski. Nasi rolnicy dla siebie wyciągnąć także mogą z tego należyte konsekwencje. O potrzebie zorganizowania naszego wychodźstwa pisaliśmy już wiele. Obecnie sprawa zainteresowała szerokie koła. Miejsny przebieg nadzieje, że wejdzie niedługo na tory praktyczne.

Pamiętajcie o Towarzystwie wpisów szkolnych.

Artysta-rzeźbiarz
Władysław Rudlicki
udziela lekcji
MODELOWANIA
oddzielnie i w kompletach.
Częstochowa, Szkoła 10.

PAPIER FAYARD
Papier medyczny tańszy od innych, skuteczny dla wyleczenia katarów, reumatyzmów, siarko dróg oddechowych. Wyborny plaster przeciwnagietkom etc. Sprzedaż w aptekach i składach aptecznych. 1508—10

Skł. Szczawiński
w Częstochowie (obok Teatru)
Skład Win
DELIKATESÓW
i towarów kolonialnych
ogz. od 1878 r.

Poleca:
Wino Kaukaskie
białe i czerwone
Księcia D. Ż. Dżordżadze
Nagrodzone na wystawach wazzechwintowych pierwszemi nagrodami.

IMPORT
WIN
Węgierskich
i
Francuskich.